

Гусак Адріана, здобувач ступеня вищої освіти бакалавр Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

Науковий керівник: директор Науково-дослідного інституту Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, кандидат юридичних наук, доцент *Луцький Р. П.*

ПРИНЦИПИ ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ПОСАДОВЦЯ

В умовах сьогодення найважливішим питанням державного життя України залишається дискусія щодо особливостей статусу державної служби. Що ж таке державна служба? Державна служба в Україні, як зазначено в статті 1, чинного на сьогодні, Закону України «Про державну службу» [1, с. 48] – «це професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті, щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів».

Ці особи є державними службовцями і мають відповідні службові повноваження.

Посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень.

Посадовими особами відповідно до цього Закону вважаються керівники та заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій [1, с. 48].

Висвітлюючи завдання державної служби, можна почати з того, що одним з основних завдань, державної служби – є охорона інтересів суспільства, прав і свобод громадян. Це викликано тими обставинами, що в останні роки знизилася роль багатьох політичних інститутів, а державна служба

залишається конкретним місцем, де громадянин стикається з політикою [2, с. 18].

Наступне завдання державної служби – це досягнення стійкості засад цілісності держави. Державний апарат поряд з виконанням вимог Конституції та законів України має виконувати акти органів виконавчої влади. Вагомим завданням державної служби є забезпечення ефективної діяльності державних органів на основі постійного вдосконалення функціонування апарату, впровадження нових досягнень науки, прогресивних методів вирішення управлінських завдань.

До завдань державної служби можна віднести також подальшу демократизацію шляхів формування та діяльності апарату, викорінювання бюрократизму, протекціонізму, корупції, створення соціальних, правових та інших умов, необхідних для успішної роботи чиновників.

Втілення в життя завдань державної служби потребує рішення багатьох правових, організаційних, кадрових, наукових та інших питань. Йдеться про необхідність формування державного апарату нового типу та кадрового забезпечення державної служби.

Для розкриття змісту державної служби є визначення її принципів, адже вони вказують на сутнісні характеристики найважливіші у змісті та значенні державної служби. Правове встановлення принципів державної служби зумовлює функціонування державних органів, діяльність державних службовців, стійкість правового регулювання державно-службових відносин, а також обґрунтування тенденцій розвитку законодавства про державну службу.

Принципи державної служби – це основоположні ідеї, встановлення яких відбиває об'єктивні закономірності та визначає напрямки реалізації компетенції, завдань і функцій державних органів, повноважень державних службовців, які діють в системі державної влади, та зокрема, в системі державної служби. Принципи державної служби встановлюють найважливіші закономірності в системі організацій та функціонування державної служби, зумовлюють значимість, закономірність і соціальну цінність відносин, які виникають в системі державної служби. Принципи державної служби вперше були сформульовані в Законі України «Про державну службу»,

закріплюються також в інших нормативних актах: у Конституції України, законах України, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України.

Головною сутнісною рисою сучасної державної служби має стати пріоритет права і свобод людини. Йдеться про те, що здійснюючи цілі держави, державна служба завжди має дотримуватися принципу верховенства права.

Розглянемо основні конституційні положення, які безпосередньо розкривають соціальний характер державної служби.

У частині другій ст. 38 Конституції України проголошується, що громадяни користуються рівним правом допуску до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування. Це єдина стаття в Основному Законі де прямо згадується державна служба.

Статтю 8 визначається, що Конституція України має вищу юридичну силу і в Україні діє принцип верховенства права. Звідси випливає, що верховенство Конституції забезпечує єдність, узгодженість і стабільність всієї правової системи, її окремих елементів та інститутів, зокрема, інституту державної служби. Цей принцип також передбачає, що:

– органи влади, посадові особи та громадяни мають дотримуватися Конституції та законів України, чинних в Україні міжнародно-правових норм;

– державні службовці виконують функції тільки в межах компетенції органу, де вони працюють, і в межах прав, закріплених за посадою, тобто взагалі вони діють за спеціальним принципом (дозволено все те, що прямо передбачено законом);

– державні службовці віддані державі, а громадяни довіряють службовцям [3].

Рядом статей Конституції України закріплено такий принцип, як пріоритет прав і свобод громадян, якого мають дотримуватися державні службовці. Важливими для функціонування державної служби є, зокрема, конституційні положення, відповідно до яких визначаються права людини (розділ II Конституції). Діяльність державних органів має бути спрямована на дотримання та захист конституційних прав і свобод громадян. Саме державні службовці мають

забезпечувати виконання таких конституційних положень, як право на рівність перед законом і не допущення дискримінації (ст. 24), право не бути позбавленим громадянства або бути вигнаним (ст. 25), право на життя (ст. 27), захист гідності і заборона катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (ст. 28), свобода від свавільного арешту чи затримання (ст. 29), право на звернення до органів державної влади (ст. 40), право на житло (ст. 47), шлюб (ст. 51), право на непідкорення явно злочинним наказам (ст. 60), норма проти ризику двічі нести кримінальну відповідальність за один злочин (ст. 71), презумпція невинності (ст. 62), право на захист у кримінальній справі та право засудженого користуватися всіма правами людини та громадянина, за винятком обмежень, які спеціально встановлені вироками суду (ст. 63) [3].

Отже, державна служба це, передусім, діяльність по безпосередньому виконанню функцій держави. Державна служба – це служба в державних органах і їх апараті. Державні службовці займають посади в державних органах і їх апараті. Посада це визначена структурою і штатним розкладом первинна структурна одиниця державного органу і його апарату, на яку покладене встановлене нормативними актами коло службових повноважень.

Список використаних джерел

1. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 4. – Ст. 43.
2. Авер'янов В. Б. Виконавча влада: конституційні засади і шляхи реформування / В. Б. Авер'янов, О. Д. Крупчан – Харків, 2016. – 40 с.
3. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 черв. 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/print1389988659002889>. – Назва з екрана.